

Haakon Bull-Hansen

Aktuell med: *Strålekameratene*

En fortelling om menn og kreft

Yrke: Forfatter og journalist

Bosted: Oslo

En brutal for

Da Haakon Bull-Hansen ble pasient, følte han seg som en maskin som skulle repareres.

Tekst **Nina Hernæs** Foto **Stig Weston**

En vond hals viste seg å være kreft. Haakon Bull-Hansen ble raskt satt under behandling. En behandling hvor effektiviteten styrte og han til tider lurte på hvem som egentlig tok ansvar for ham.

Erfaringene har blitt til boken *Strålekameratene*, en fortelling som beskriver det forlaget kaller en halsbrekkende ferd gjennom det moderne helsevesenet. Fortalt med humor og oppriktighet.

Strålekameratene var tre menn som tilfeldigvis startet behandling mot mandelkreft samtidig. I dag er to av dem igjen.

De var plassert på samme rom for å få cellegift, først forent i skoggerlatter etter at en sykepleier informerte om at de alltid måtte bruke kondom ved samleie under kur.

«Som om vi ikke skulle ha annet å tenke på enn sex. Jeg vil faktisk heller hjem og sove», kommenterer en av kameratene i boken.

For Haakon Bull-Hansen satt det langt inne å skrive om det han har vært gjennom.

– Men jeg hadde fått en erfaring som jeg ville formidle, sier han rolig.

– Jeg har et fromt ønske om å påvirke.

Som pasient så han en veldig kontrast mellom systemet og menneskene som jobber i det. Han opplevde å være en maskin som skulle repareres etter planlagte skjemaer.

– Systemet tar fra kompetente fagfolk muligheten til å reagere, til å tilrettelegge, til å improvisere, mener han.

Han skriver at legene og teknologien representerte jernneven, sykepleierne silkehanskene. De fylte rollen som mødrene på femtitallet; var til stede, trøstet og gikk imellom når de små pasientene kranglet med dem som var større. Men også de var underlagt de samme medisinske lovene og strenge prosedyrene.

De tre kameratene følger hverandre gjennom en behandling som gir stadig tøffere bivirkninger. Fra å spasere til og fra kur, blir alle tre inneliggende og må ernæres gjennom sonde. Det er smerter, forstoppelse og utmattelse. Noe de selv er ganske uforberedt på. Mer overraskende er det at legene og sykepleierne heller ikke virker særlig forberedt på hvor dårlige de blir.

Kameratene får etter hvert behov for å stille noen spørsmål. De har hørt at de er de første som får akkurat denne behandlingen. Men det blir ikke bekreftet.

– Jeg regner med at jeg aldri vil få svar, sier han i dag.

I boken grubler han også mye over lymfeknutene på halsen. Ved diagnose ble det ikke konstatert spredning. Derfor var det ikke sikkert han trengte å operere dem bort. Men han får ikke endelig beskjed. En undersøkelse som kanskje kunne gitt svar,

telling

blir avlyst. Han får ikke vite hvorfor.

– Jeg ble ikke tatt med på råd, mener han.

Til slutt kalles han inn til operasjon for å fjerne lymfeknutene, men velger å gå mot legenes innstendige anbefalinger og takker nei. Et halvt år etter sier legen at det var helt riktig beslutning. Han føler det som han blir gratulert, men kjenner ingen glede.

– *Hva tenker du om dette nå?*

– At jeg er ferdig med det. At det er spørsmål jeg aldri får besvart, er fryktelig ubehagelig å tenke på, men for meg har det ikke vært en drivkraft

som behandlet og pleiet ham.

– De ønsket å hjelpe, men var fanget av systemet. De forsøkte å kompensere for det, uten alltid å lykkes.

Han viser til debatten om lokalsykehus.

– At sentralisering fører til bedre kvalitet på behandlingen, er et godt argument. Samtidig tror jeg man mister noe viktig som heter nærhet. Når systemene strømlinjeformes og blir for rigide, oppleves de som brutale.

I boken skriver han om hvordan alt dreide seg om kroppen overfor brystet. Legene innrømmet også på direkte

Jeg tror nok mange pasienter er veldig snille.

å finne feil. Det er nesten en arbeidsulykke at boken er blitt en kritikk av helsevesenet.

– *Du er ikke sint?*

– Nei. Men da jeg sto i dilemmaet om jeg skulle la meg operere eller ikke, var jeg sint. På meg virket det som om legene opplevde det som uhørt at jeg la bevisbyrden på dem.

– *I journalene beskrives du som en pasient som etterspør informasjon, som nærmest er litt krevende. Overrasket det deg?*

– Ja, egentlig. Men jeg tror det er lett å bli enten kverulant eller snill. Jeg tror nok mange pasienter er veldig snille. Kanskje er boken en advarsel til helsemyndighetene om at det kan bli mange flere såkalt vanskelige pasienter i framtiden.

Bull-Hansen understreker at han ikke ønsker å kritisere menneskene

spørsmål at de ikke var interessert i noe annet, bortsett fra leverprøvene som måtte være over en viss verdi før cellegift kunne gis.

– For alt de visste, kunne det jo ha feilet oss masse annet andre steder på kroppen.

Bull-Hansen ser også boken som en fortelling om å håndtere kriser. Med sykdommen kom frykten, uvishheten og døden inn i livet. I dag er han tilbake i jobb som journalist og forfatter.

Men å skrive om seg selv var på ingen måte terapi der og da.

– Det ble en metode for å få hukommelsen til å virke. Mens jeg skrev, kom jeg på flere hendelser jeg hadde glemt. En psykiater sa til meg at sykdom er en alvorlig fornedrende prosess. Å bli syk opplevdes som en fornærmelse. Å skrive ble en måte å rekonstruere meg selv på. ■■■

Jakten på romanen

EN GANG I TIDEN hadde jeg stabler av romaner på nattbordet. Leste gjerne tre-fire samtidig, visste alltid om en jeg gledet meg til å kjøpe. Men så begynte jeg å lese én og én. Og plutselig visste jeg ikke hvilken bok som sto og ventet på meg i bokhandelen.

Der jeg før strenet målbevisst inn i butikken, virrer jeg nå rundt. I stedet for å lete langs tette bokrygger, blir jeg fanget av stabler og plakater som skriker bestselger og kjøp 3 for 2. Og mens jeg for riktig lenge siden erfarte at bare de beste romanene kom i pocket, virker det nå som det ofte er de mest salgbare.

Gang på gang har jeg kommet hjem med en roman med et tiltalende plott, men som sakte rakner mellom fingrene mine. Til tross for at omslagene lokker med bruddstykker av glitrende anmeldelser og overstadige utsagn fra folkekjære forfattere. Litt for ofte omtaler jeg sist leste roman som helt grei. Men det jeg egentlig er på jakt etter, er noe som røsker. En roman som får mannen min til å riste på hodet og spørre hvorfor jeg må lese noe som gjør meg så fortvilet.

Jeg har rett og slett falt av lasset. Og derfor har jeg begynt å be om hjelp. Ikke fra hvilken som helst salgssyr bokhandler med øyne som glitrer i gjenskinnet fra bestselgerne, men fra noen som har lest de bøkene jeg har lest og kan gi råd ut fra det. Norli i Oslo er et sånt sted. Bare søk litt innover i lokalet, så er det nesten som å være i et bibliotek. Der inne senker jeg nesten stemmen, i frykt for å forstyrre. Men jeg får gode råd hver gang. Sist jeg var der, lot jeg være å spørre. Jeg tenkte jeg skulle klare meg selv. Det endte med at jeg gikk ut tomhendt.

Nina Hemæs